

B-tränarpopsats Dressyr

Ett ålderdomligt regelverk för framtidens dressyrsport?

Charlotte Esping

2017-01-10

1. Introduktion	3
1.1 Inledning	3
1.2 Problemformulering	3
1.3 Frågeställning	3
2. Teoriavsnitt	4
2.1 Tävlingsreglementet	4
2.2 Svenska Ridsportsförbundets Code of Conduct	5
2.3 Trav	5
2.4 DAP Diagonal Advanced Placement	6
2.5 Bakom lodplan	6
2.6 Studiematerial	7
3. Metod	8
4. Analys	8
6. Slutsats	11
7. Referenser	13

1. Introduktion

1.1 Inledning

Den här rapporten är skriven som en del av Ridsportförbundets B-tränarutbildning i dressyr. Vi har själva fått välja ämne och jag tyckte det var intressant att läsa på mer om hur vårt regelverk, Tävlingsreglementet i dressyr efterföljs och om det är uppdaterat efter aktuell forskning. Jag heter Charlotte Esping och driver Rappestad Ridskola tillsammans med min familj. Jag tävlar Grand Prix-dressyr och tillhör landslagets B-grupp. Dressyr är som bekant en bedömningsport och reglerna kring bedömningen är alltid ett aktuellt ämne i sporten och debatterna och diskussionerna är många. På senare år har bland annat diskussionen om hästens form varit ett högaktuellt ämne. Trots att det finns tydliga regler och riktlinjer hur bedömningen ska gå till genom regelverk och handböcker så verkar det inte som att det är självklart hur ett ekipages form och olika rörelser ska bedömas. Debatten har på sociala medier och i pressen varit hård och det har vid flera tillfällen blivit en hetsjakt på enskilda personer. Den hårda tonen och hetsjakten riskerar att skada dressyrsporten och jag ville fördjupa mig mer i ämnet.

1.2 Problemformulering

Ridsportens och dressyrens framtid diskuteras ofta och det finns motståndare till dess existens. För att försvara att sporten ska finnas kvar måste regelverken vara tydliga och efterföljas, och dessutom måste hästarnas välfärd och hälsa garanteras för att sporten ska ses som seriös.

1.3 Frågeställning

Har rådande regelverk följt med i dressyrsportens utveckling?

2. Teoriavsnitt

2.1 Tävlingsreglementet

Tävlingsreglementet för ridsport utfärdas av Svenska Ridsportförbundet, och i görligaste mån ska det ansluta till det internationella ridsportförbundet, FEI:s bestämmelser. (TR I Gemensamma bestämmelser 2017)

Dressyrens grundprinciper finns beskrivet i Tävlingsreglementet. (TR II Dressyr, 2017) Dressyrens mål ska vara att utveckla hästen till en atletisk individ genom en harmonisk utbildning. Kvaliteten i utbildningen ska visa sig genom att hästen har en renhet, regelbundenhet och frihet i gångarterna. Den ska utföra rörelserna med harmoni, lätthet och ledighet. Hästen ska röra sig med en livlig framåtbjudning med engagemang i bakdelen som leder till framdelens lätthet. Hästen ska acceptera bettet och gå med eftergift och genomsläpplighet utan spänning eller motstånd.

I allt arbete ska hästen vara på tygeln. En häst är på tygeln när halsen är välvd och mer eller mindre upprest i enlighet med dess utbildningsståndpunkt och grad av samling samt accepterar bettet med lätt eftergiven och stabil kontakt. Hästens huvud ska förbli i en stadig position med nosen något framför lodplanet med en eftergiven nacke som högsta punkt på halsen utan att visa något motstånd mot ryttarens inverkan. Regelbundenhet i gångarterna är det allra viktigaste i dressyrridningen. (TR II Dressyr 2017)

I den internationella handboken från FEI står att hästens huvud ska förbli i en stadig position med nosen något framför lodplanet och nacken ska vara högsta punkten. (FEI, 2017)

2.2 Svenska Ridsportsförbundets Code of Conduct

- ”1. Inom all hästsport är omsorgen om och omvårdnaden av hästen av yttersta vikt.
2. Hästens välbefinnande skall alltid komma i första hand, före krav från uppfödare, tränare, ryttare, ägare, hästhandlare, organisatör, sponsorer, media och funktionärer.
3. Hästens hälsa och välfärd måste garanteras vid all hantering av hästens väl som vid all veterinär behandling.
4. Högt ställda kvalitetskrav på fodermedel, hygien, hälsa och säkerhet för hästen måste uppfyllas.
5. Tänk på hästens närmiljö. Ventilation, utfodring och vattning måste fungera tillfredsställande. Detta gäller också under transport av hästen.
6. Det är viktigt att ständigt verka för ökad utbildning och ökade kunskaper om hästhållning och träning.
7. För hästens bästa är det väsentligt att ryttaren är kompetent och kunnig och dessutom i god fysisk kondition.
8. Hästen är en levande varelse och detta måste beaktas vid all ridning och träning. Metoder som FEI och Svenska Ridsportförbundet anser olämpliga får inte användas.
9. Svenska Ridsportförbundet skall på ett lämpligt sätt kontrollera att medlemmar, ridklubbar och distrikt värnar om hästens välfärd.
10. De nationella och internationella bestämmelser som gäller inom ridsporten beträffande hästens hälsa och välfärd måste följas inte bara under nationella och internationella tävlingar utan också under träning. Tävlingsregler och bestämmelser måste ständigt granskas för att säkerställa hästens välbefinnande.” (Svenska Ridsportsförbundet, 2016)

2.3 Trav

Traven är en tvåtaktig gångart med växelvis diagonala steg (till exempel vänster framben och höger bakben samtidigt), separerade av ett svävmoment. I arbetstraven ska hästen röra sig lösgjort, med jämn kontakt på båda tyglar, lika steglängd i ett väl avvägt men ganska friskt tempo. Arbetstraven ska visas väl balanserad och aktiv med framåtbjudning och ett engagerat bakbensarbete. Vidare är arbetstraven den traven

som ligger mellan samlad trav och mellantrav. Den samlade traven skiljs från arbetstrav genom en ökning av framdelens lätthet till följd av att hästen sätter inunder och böjer bakbenen mer och ett något långsammare tempo. I förhållande till arbetstrav tar hästen kortare steg. Hästen ska röra sig med lätt framdel och med bibehållen rytm röra sig med ökad schwing. Hästens vilande i steget får inte leda till svävning, det är felaktigt. (TR II Dressyr, 2017)

Texten i 2017 års TR är uppdaterad jämfört med 2012 års version. I texten 2017 står det förtydligat att traven ska vara diagonal vilket inte står med i 2012 års version. (TR II Dressyr 2012)

2.4 DAP Diagonal Advanced Placement

Begreppet ”One legged trot” eller DAP (Diagonal Advanced Placement) som det också kallas innebär att när hästen travar sätter den ner bakbenet före det diagonala frambenet. (Roepstorff, 2016)

2.5 Bakom lodplan

Begreppet ”hästen går bakom lodplanet” beskrivs i Ridhandboken 1 (2000) som att hästen går med pannan och nosen bakom lodplanet för att ryttaren inverkar för mycket med handen. Det beror på att ryttaren just då ger felaktiga hjälper eller att hästen tidigare har fått felaktig utbildning.

2.6 Studiematerial

I artikelserien Klassisk ridning - Den naturliga vägen till harmoni (Nätterquist, 1998) ifrågasätts varför inte reglerna i TR efterföljs. Nätterquist anser att det som visas på dressyrbanorna idag är hästar med krökta halsar, höga frambensrörelser och en stilig sväv/balanstrav och att det verkar ointressant var hästen har sina bakben. Vidare menar Nätterquist att den ridningen inte imponerade på gårdagens domare utan de ekipagen som visade upp den typen av trav underkändes. Nätterquist fortsätter att reglementet tydligt och klart anvisar hur rörelserna ska utföras men ändå efterföljs det inte. Nätterquist menar vidare att detta går ut över hästarnas välbefinnande och att det ej bör fortgå på sportsliga grunder. (Nätterqvist, 1998)

Kyra Kyrklund är Sveriges första och enda professor inom dressyrens ridkonst. I en föreläsning i Svenska Lantbruksuniversitetets, SLU:s regi föreläser Kyrklund i ämnet Framtidens djurhälsa och djurvälstånd. Hon poängterar att det finns hotbilder mot dressyren bland annat är ett hot militanta djurrättsaktivister som inte vill att vi ska använda hästarna i sporten överhuvud taget. Kyrklund menar att aveln på dressyrhästar har utvecklats mycket och många av sporthästarna som avlas fram idag är födda i uppförsbacke och med eftergift i nacken till skillnad från hur det har sett ut tidigare. (SLU, 2012)

I studien från 2014 ”Comparison of the head and neck position of elite dressage horses during top-level competitions in 1992 versus 2008” av Morgan J.J.O. Lashley, Sandra Nauwelaerts, J.C.M. Vernooij, W. Back och Hilary M. Clayton forskade man på elithästarnas huvudposition i förhållande till poängen. De jämförde hur det skilde sig mellan åren 1992 till 2008. Resultatet visar att både under OS 1992 och världscupfinalen 2008 framfördes över hälften av hästarna i samlad trav och samlad galopp med nosen bakom lodplanet. Men i piaff och passage fanns det en signifikant skillnad mellan åren. Under OS 1992 hade 45-48 % av hästarna nosen bakom lodplanet i piaff och passage och motsvarande siffra för 2008 var 70 % Värt att

notera är att de även tittade på sambandet mellan huvudets position och totalpoäng och placering. Det visade sig att de hästar som hade nosen bakom lodplanet när de utförde piaff och passage slutade på en högre placering än de som hade nosen i eller framför lodplanet. Under OS 1992 kunde man inte se ett sådant samband. (Morgan et al 2014)

3. Metod

Genom att analysera forskningsrapporter och artiklar utifrån rådande regelverk försöka komma fram till om regelverken behöver uppdateras. Jag har även valt att intervjua en femstjärnig internationell domare.

4. Analys

Professor Kyra Kyrklund hävdar i en föreläsning att dagens dressyrhästar är avlade för att gå i uppforsbacke och redan från födseln gå med eftergift i nacken till skillnad från förr då hästarna var byggda på ett annat sätt. Detta kan medföra att hästarna lättare hamnar bakom lodplanet och kanske trivs bäst med att jobba där. Detta hävdar hon är något som domarna måste bli noggrannare med att se med tanke på att det i tävlingsreglementet står att hästen ska i all dressyrridning ha nosen något framför lodplanet.

I studien "Comparison of the head and neck position of elite dressage horses during top-level competitions in 1992 versus 2008" studerade man elithästarnas huvudposition i förhållande till poängen. Resultatet visar att både under OS 1992 och världscupfinalen 2008 framfördes över hälften av hästarna i samlad trav och samlad galopp med nosen bakom lodplanet. I piaff och passage fanns det en signifikant skillnad mellan åren. Under OS 1992 hade 45-48 % av hästarna nosen bakom lodplanet i piaff och passage och motsvarande siffra för 2008 var 70 %. Värt att notera är att de även tittade på sambandet mellan huvudets position och totalpoäng och placering. Det visade sig att de hästar som hade nosen bakom lodplanet när de utförde piaff och passage slutade på en högre placering än de som hade nosen i eller

framför lodplanet. Under OS 1992 kunde man inte se ett sådant samband. I FEI:s handbok finns det tydliga riktlinjer om att nosen ska vara framför lodplanet och i den här studien så tyder det på att domarna inte efterföljer texten i handboken.

Det verkar som det nu finns en bredare acceptans överlag på att hästar visas upp i en allt snävare form. Engelska studier av Hutchins och Randle har sett att i försäljningsannonser förekommer bilder med hästar bakom lodplan i hela 70 % av annonserna. Det verkade som om att de hästarna som framställdes på bilderna med nosen bakom lodplanet också beskrevs i termer som sporthäst, hög potential, talangfull och välutbildade dressyrhästar av professionella ryttare. Forskarna Hutchings och Randle menar att det är ett hot mot hästarnas välfärd. (Hutchings, K. & Randle, H. 2013)

Att rida hästen kraftigt bakom lodplan, rollkur är ett mycket omdebatterat ämne och mer forskning behövs inom området. I studien "Und was meinen die Pferde dazu? - Über das Ausdrucksverhalten von Pferden bei verschiedenen Halsstellungen" visar resultaten att hästarna ökar sina protestbeteenden dramatiskt när de rids i rollkur. Bland annat, slå med huvudet, vifta mycket med svansen och tugga onormalt mycket på bettet. Men även beteenden som att bocka, backa och ha tungan utanför munnen upptäcktes. Beteenden som visar på att hästarna upplever obehag. Det finns lite forskning inom området och i flera av de få forskningsartiklarna som finns menar författarna att mer forskning behövs för att se vad det har för långsiktiga effekter. (Hippson, 2012)

I Code of Conduct finns fastslaget att hästarnas hälsa och välfärd måste garanteras vid all hantering och träning. När domarkåren godkänner en form där hästen har nosen bakom lodplan som studien "Comparision of the head and neck position of elite dressage horses during top-level competitions in 1992 versus 2008" visar kan man misstänka att gemene man ser det som att formen och träningsmetoden är legitim. Vilket i sin tur kan leda till att hästarnas välfärd inte kan garanteras.

”One legged trot” är ett fenomen som uppmärksammats av bland annat uppfödaren Barbara Schulte. Schulte har spridit en film på sociala medier där hon kritiserar hur aveln har lett till att gångartshästen har tappat den rena tvåtakten i trav. Schulte menar att vi borde sluta avla på mer rörlighet och påskjut och istället avla mer på stabilitet och bärighet främst för att öka hållbarheten hos hästarna. (Schulte, 2015)

I en artikel i eurodressage.com bekräftar dr Hilary Clayton fenomenet one legged trot som även kallas DAP (Diagonal Advanced Placement) men menar att förskjutningen i travsteget inte innebär negativa hälsoeffekter. Tvärtemot tycker Clayton att i och med viktfordelningen kommer gradvis istället för plötsligt som i en diagonal fotförflyttning, blir det inte lika hård belastning på hästens ben. (Eurodressage, 2016)

I en artikel i Tidningen Ridsport håller professor Lars Roepstorff med Clayton. Rörelsemönstret i sig är inte farligt för hästarna så länge hästarna tränas på rätt sätt. Roepstorff menar att en häst med stor rörlighet behöver muskler som stabiliserar upp rörelsen, och så länge den tränas för belastningen så tål den densamma. Däremot kan det ta längre tid att bygga upp tillräckligt starka muskler för en häst med mycket rörelser jämfört med mindre rörlighet. Vidare säger Roepstorff att en häst som rör sig på det här sättet uppfattas gå i uppforsbacke, att bakbenet sätts ner lite före frambenet gör att den kan bära mer vikt på bakdelen och skjuta ifrån uppåt så att framdelen hålls högre i förhållande till bakdelen.

I TR står att hästens trav ska vara en tvåtaktig, diagonal, regelbunden, ren och elastisk rörelse. Det uttrycks också att regelbundenhet är en av de viktigaste grundstenarna i dressyruppvisningen. Hur ska domarna döma den nya tidens sporthäst som naturligt ej rör sig i en diagonal trav? Även om Roepstorff och Clayton inte anser att det behöver innebära negativa hälsoeffekter att röra sig enligt DAP, så verkar det som om den typen av häst kräver ridning av ryttare som har stor kunskap om hur man utbildar den nya typen av sporthäst.

Redan 1998 hävdade Nätterqvist i en artikelserie att domarnas sätt att döma hade förändrats. Studien ”Comparison of the head and neck position of elite dressage horses during top-level competitions in 1992 versus 2008” som gjordes många år

senare bekräftar att Netterqvist inte var helt fel ute. Netterqvist menade att domarna premierade ekipage där hästarna inte visades upp i den form som står anslagen i TR.

6. Slutsats

Med utgångspunkt ur den forskning som finns beskriven ovan kan man först och främst konstatera att det behövs mer forskning inom alla moment för att kunna dra viktiga slutsatser för dressyrsportens framtid.

Ett av de stora hoten mot ridsport och dressyrsporten är just ur djurskyddssynpunkt, där finns det många starka röster som vill att all sport med hästar ska förbjudas. För att förhindra att sporten ska missförstås och på lång sikt riskera att förbjudas måste det finnas fakta som styrker sportens existensberättigande. IOK kräver att regler blir tydligare och enklare för att dressyren ska fortsätta vara en OS-gren. (SVT) vilket också är en anledning till att denna fråga måste belysas ytterligare.

Dressyren har senaste åren fått negativ publicitet i media, mycket på grund av rollkursdebatten. Detta kan i förlängningen leda till att vi ur ett djurrättsperspektiv inte kan försvara sportens existens. Kritiken som sprids på internet, Facebook och andra sociala medier måste av sporten mötas av fler färdiga svar som är förankrade i vetenskaplig forskning.

En viktig del i sportens grundpelare är att det finns regler och regelverk, och framförallt att dessa efterföljs. Som det ser ut nu finns det ett tydligt och väl genomarbetat regelverk, men det verkar inte alltid som det efterföljs. Dessutom har avel och träningsmetoder utvecklats i en hög hastighet de senaste åren. Det kan vara så att regelverken i förhållande till den nya sporthästen är föråldrat, men det kan också vara så att den nya sporthästen och ryttarna ska anpassa sig efter regelverken. Om det som både Roepstorff och Clayton hävdar inte är skadligt för hästen att gå i den så kallade DAP-traven så kan det ur ett djurrättsperspektiv vara bättre att avla på det. Om det är lättare för hästarna att utföra det vi begär av den för att den har bättre exteriöra förutsättningar så bör inte en mening i regelverket behöva påverka det.

Så länge det finns domare som premierar exempelvis en form som ej finns beskriven i reglementena så kommer den formen att finnas kvar på våra tävlingsbanor. Det är då också lätt att tro att den blir än vanligare på träning.

Domaren som medverkat i den här uppsatsen tror att det är väldigt viktigt att de här känsliga ämnena kommer upp till diskussion och att domarkåren måste bli eniga i sin bedömning. Mer utbildning för dressyrdomare som baserar sig på videoupptagningar är önskvärt enligt hen.

Sammanfattningsvis är det viktigaste för mig att alla hästars välbefinnande kommer i första rummet och att de träningsmetoder som finns ska vara justa mot hästarna. De träningsmetoderna som används ska vara vetenskapligt förankrade och säkra för hästarnas välbefinnande.

Jag tror att för att regelverken ska vara trovärdiga behöver de efterföljas på alla plan och om de ej följs behövs kraftigare påföljder. Visar forskning att reglerna inte har följt med dressyrsportens utveckling bör regelverken revideras.

7. Referenser

Böcker

Svenska Ridsportförbundet Ridhandboken 1 -Grundutbildning för ryttare och häst, 2003

Artiklar

Comparison of the head and neck position of elite dressage horses during top-level competitions in 1992 versus 2008 av Morgan J.J.O. Lashley, Sandra Nauwelaerts, J.C.M. Vernooij, W. Back och Hilary M. Clayton, 2014

Poster- Is horse head position used as an indicator of training in advertisements? av Hutchings, K. & Randle, H. 2013

Lars Roerstorff, 2016 Artikel i tidningen Ridsport Nummer 3 11 februari 2016

Internet

Svenska Ridsportförbundet

<http://www.ridsport.se/Tavling/Tavlingsreglemente/Code-of-Conduct/>

Hämtades: 2017-01-05

TR I Gemensamma bestämmelser 2017

http://www.ridsport.se/ImageVaultFiles/id_40823/cf_559/

[TR I Gemensamma bestämmelser akt.PDF](#)

Hämtades: 2017-01-04

Tävlingsreglemente II Dressyr 2017

http://www.ridsport.se/ImageVaultFiles/id_40821/cf_559/TR_II_Dressyr_3.PDF

Hämtades: 2017-01-05

Tävlingsreglemente II Dressyr 2012

http://www.ridsport.se/ImageVault/Images/id_8413/ImageVaultHandler.aspx

Hämtades: 2017-01-05

Ted Netterqvist, Klassisk ridning -Den naturliga vägen till harmoni, 1998

<http://www.jakobslund.se/dadde/art4.htm>

Hämtades: 2017-01-05

Barbara Schulte. Film på Youtube 14 november 2015

<https://www.youtube.com/watch?v=wWqRK5xAhg8>

Hämtades: 2017-01-07

Svenska Lantbruksuniversitetet, SLU 2012

(http://spectare.ucl.slu.se/vhfak/2012/framt_djurhalsa_20121212/framt_djurhalsa_KyraK.html)

Hämtades: 2017-01-05

Internationella Ridsportförbundet, FEI (Fédération Equestre Internationale)

Dressyrens Handbok 2017

http://inside.fei.org/sites/default/files/DRE-Rules_2017_GA_approved_markup.pdf

Hämtades: 2017-01-05

Eurodressage, 2016

<http://www.eurodressage.com/equestrian/2016/01/28/million-euro-coup-video-one-legged-trot-debunked>

Hämtades: 2017-01-06